

TAAJAMAMETSIEN HOITOPERIAATTEET

Kouvola®

Kouvolan kaupunki
Kaupunkikehitys/Tekniikka- ja ympäristöpalvelut

SISÄLLYS

Johdanto	3
Taajamametsät ovat viihtyisiä ja elinvoimaisia	4
Taajamametsien hoidolla tuetaan hyvää maisemakuvaa	5
Taajamametsien luonto säilyy monimuotoisena	6
Taajamametsä tarjoaa monipuolisia luontokokemuksia eri käyttäjäryhmille	8
Taajamametsien hoito ja asukkaat	9
Taajamametsien hoitotoimenpiteiden suunnittelu, toteutus ja taloudellisuus	10

Taajamametsien hoitoperiaatteen -työryhmä:

Ympäristöpäällikkö Hannu Friman

Viherpäällikkö Sakari Värri (28.2.2013 asti)

Metsätalousinsinööri Kirsi Hokkanen

Hyväksytty teknisessä lautakunnassa 26.3.2013

Ulkoasu ja taitto: Päivi Kujanpää,
Kouvolan kaupungin tulostuspalvelu

Kansikuvassa Kuusankosken Kettumäen ulkoilureitti, kuva: Kirsi Hokkanen

ISBN 978-952-67516-5-8 (nid.)

ISBN 978-952-67516-6-5 (pdf)

TAAJAMAMETSIIEN HOITOPERIAATTEET

Johdanto

Kouvolan kaupungin Taajamametsien hoitoperiaatteen -ohjeisto ohjaa kaupungin omistamien taajamametsien hoitotoimien toteutusta sekä vuorovaikutuksen järjestämisestä hoitotoimien yhteydessä. Hoitoperiaatteen on tavoitelinjaus siitä, mihin kaupungin taajamametsien metsänhoidolla pyritään sekä opas niissä työskenteleville.

Tässä ohjeistossa taajamametsillä tarkoitetaan Kouvolan kaupungin omistamia asema- ja yleiskaava-alueiden metsiä sekä joitakin niiden ulkopuolella olevia virkistysalueita (karttaliite takasivulla).

kuva: Kirsi Hokkanen

Metsä houkuttelee
rauhottumaan ja
ulkoilemaan.

Taajamametsät ovat viihtyisiä ja elinvoimaisia

Puusto

Taajamametsien hoidon tavoitteena on kasvattaa elinvoimaisia, eri-ikäisiä, monimuotoisia metsiä, joissa puuston käsittely on pienipiirteistä. Taajamametsät pyritään kasvattamaan maisemakuvaltaan vaihtelevana ja niissä suositetaan sekapuustoisuutta ja luontaisia puulajeja.

- Taajamametsien käsittelyssä otetaan huomioon maiseman ja kasvupaikkatyyppin vaihtelut. Sekapuustoinen, monimuotoinen metsä on elinvoimainen. Kosteikkonotkoissa suositetaan runsa ammin sille tyypillistä lehtipuustoa ja kuusikasvustoa. Kuiville kangaille pyritään saamaan mäntyä. Yhden puulajin eri-ikäisiä metsiköitä kuten mäntyisiä hongikkoja, koivikkoja tai haavikkoja, jätetään parhaista yksilöistä. Pienialaisesti voidaan lisätä myös kasvupaikalle luontaisia jalopuulajeja kuten esim. metsälehmusta. Vaaralliset puut poistetaan. Hakuut toteutetaan pääosin kasvatushakkuina.
- Monimuotoisissa, erirakenteisissa metsissä olemassa oleville taimiryhmille annetaan kasvutilaa taimikonhoidolla sekä poistamalla niiden päältä ja reunoilta vanhaa puustoa. Tarvittaessa jätetään myös nuoria puustokohtia kokonaan käsittelemättä, tiheiköiksi, monimuotoisuuden ja sulkeutuneisuuden vuoksi.
- Harvennetaessa tasaikäistä metsää hakuissa pyritään jättämään mahdollisimman terve puusto, jonka tiheyttä ja jätettäviä puulajeja vaihdellaan kasvupaikan olosuhteiden mukaisesti. Tarvittaessa laajemmilla virkistysalueilla esim. vanhoissa kuusikoissa voidaan tehdä maastomuotojen mukaisia luontaiseen uudistamiseen tähtäviä pienaukkoja. Aliskasvosta säästetään.
- Metsänreunojen suojavaikutus erityisesti kapeilla kaistaleilla on merkittävä maisemavaikutuksen sekä monimuotoisuuden kannalta. Kapeat suojaviherkaistaleet pyritään pitämään kasvustoltaan peitteisinä. Reunakaistaleita avataan enintään 1/3 matkalta näkemien ja kulkumahdollisuuksien järjestämiseksi.
- Rakennusvarausalueiden metsiä valmennetaan kestävästi tulevan rakentamisen aiheuttamia muutoksia. Erityisesti kiinnitetään huomiota jäävien viheralueiden puuston elinvoimaisuuteen ja suojavaikutukseen rakentamisen jälkeen. Ympäristön muutoksia kestävästi puustot uudistetaan ajoissa ottaen kuitenkin huomioon puuston rakenteen soveltuvuus pitkällä aikavälillä kaavassa määritellyyn tarkoitukseen.

kuva: Kirsi Hokkanen

Taajamametsien hoidolla tuetaan hyvää maisemakuvaa

Maisema

Maisema otetaan huomioon luonnonhoidossa tuomalla esiin luonnon vaihtelevuutta sekä alueen omaleimaisuutta. Metsänkäsittely sovitetaan maisemaan.

- Metsänkäsittelyn maisemavaikutukset huomioidaan erityisesti luonnon tai maiseman arvokohteilla sekä teiden ja reittien varsilla.
- Hoitotöiden yhteydessä pyritään avaamaan kauniita näkymiä, ja tuomaan esiin arvokkaita kohteita, kuten kalliorinteitä, kauniita puuryhmiä, puita, vanhoja asuinpaikkoja tai kulttuuriperintökohteita siten, että metsien arvokkaat luontokohteet otetaan huomioon.
- Maisemanhoidollisesti kiinnitetään erityisesti huomiota puulajin valintoihin ja reunavyöhykkeiden vaalimiseen. Metsien luontaiset puulajisuhteet huomioidaan alueen kasvupaikan mukaisesti. Puustoa hoidetaan pienipiirteisesti, tiheikköjä ja avarampia kohtia vuorottaen.
- Kaupunginosien omaleimaisuus tunnistetaan ja se pyritään säilyttämään.
- Maisemanhoidossa pyritään huomioimaan ja lisäämään metsämaiseman elämyksellisyttä.
- Suunnittelussa tiedostetaan ja tunnistetaan kohteiden ominaispiirteet ja paikan henki ja niitä pyritään korostamaan hoitotoimissa.

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Hannu Friman

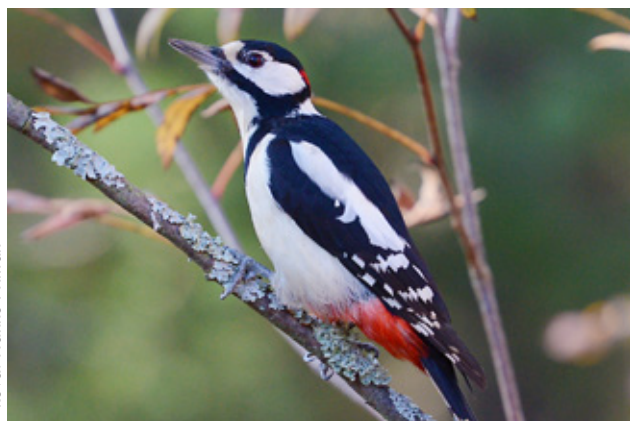
Liito-orava

kuva: Petri Parkko

Keväinen luonnon puro

kuva: Hannu Friman

Käpytikka

Taajamametsien luonto säilyy monimuotoisena

Eliöt ja elinympäristöt

Taajamametsien hoidon tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen turvaamalla ekologinen verkosto ydinalueiden ja niiden välisten yhteyksien avulla sekä säilyttämällä alueelle tyypillinen metsäluonto.

- Tunnetaan monimuotoisuuden ydinalueet, niiden arvo ja sijainti, sekä tunnistetaan niiden väliset yhteystarpeet ja huomioidaan ne suunnittelussa. Ydinalueet muodostuvat arvokkaista elinympäristöistä, kuten suojelualueista, arvokkaista ja uhanalaisista luontotyypeistä sekä harvinaisten ja uhanalaisten lajien esiintymispaikoista.
- Ekologisen verkoston ytimet jätetään metsänkäsittelyn ulkopuolelle tai käsitellään varovaisesti arvokkaiden ominaisuuksien säilymistä tukien. Hoitotoimia toteutetaan myös jos elinympäristön ominaispiirteiden tai uhanalaisen lajin esiintymän säilyminen sitä edellyttää.
- Arvokkaat luontokohteiden ominaispiirteet säilytetään ja metsälakikohteet turvataan lakisääteistä laajemmalla suojavyöhykkeellä. Arvokkaimmat kohteet suojellaan omaehtoisesti tai perustamalla niistä luonnonsuojelualueita.
- Eläimille annetaan pesimisrauha eikä suunnitelman mukaisia hoitohakkuita tehdä niiden pesimäaikaan. Uhanalaisten lajien elinympäristöjä hoidetaan tarvittaessa aktiivisesti ja petolintujen pesäpaikat suojellaan 20-50 m leveällä suojavyöhykkeellä.

- Pienvesien luontokohteet (lähteiden, purojen, norojen ja lampien reunametsät) huomioidaan hoidossa ja niiden ympärille jätetään riittävä suojavyöhyke. Ojituksia ei tehdä metsänkasvun tarpeisiin.
- Vieraslajien aktiivinen torjunta vuosittain edellyttää kasvupaikkatietojen keräämistä.
- Lahopuun määrää lisätään aktiivisin toimin ja kaatuneiden puiden jättämisellä sopivissa kohteissa. Kuolleita puita säästetään ja tehdään pötkelöitä kolopesijöille. Säästöpuita jätetään.
- Hoitotoimissa säästetään taloudellisesti vähäarvoisia puulajeja, jotka ovat monimuotoisuuden kannalta arvokkaita (pajut, haapa, lepät, tuomet).
- Valituilla monimuotoisuuskohteilla annetaan ojituksen umpeutua. Mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä ennallistamistoimenpiteitä monimuotoisuuden lisäämiseksi.
- Pienpetokantoja pyritään pitämään kurissa mahdollistamalla niiden metsästys kaupungin omistamilla alueilla.

Taajamastakin voi löytää koskemattonta, vanhaa ja arvokasta metsää.

kuva: Petri Parkko

Lummelampikorento

kuva: Petri Parkko

Lahopuu lisää metsän monimuotoisuutta

kuva: Petri Parkko

Metso-suojelualueita Elimäen taajamassa

kuva: Petri Parkko

Keväinen imikkä

kuva: Jani Akkanen

Taajamametsä tarjoaa monipuolisia luontokokemuksia eri käyttäjäryhmille

Virkistyskäyttö

Taajamametsien hoidon tavoitteena on mahdollistaa metsien monipuolinen virkistyskäyttö, kuten erilaiset liikuntalajit, marjojen ja sienten keruu, opetus- ja kasvatustoiminta sekä luonnon havainnointi. Metsäympäristön virkistysarvot ja kulttuurihistorialliset arvot säilytetään ja tunnustetaan näiden kehityskelpoiset kohteet.

- Metsään johtavat polut ja kulku-urat aukaistaan ja tarvittaessa rakennetaan helppokulkuisiksi metsään pääsyn helpottamiseksi.
- Kulkureittien, varusteiden turvallisuudesta, kunnosta ja siisteydestä huolehditaan. Tarvittaessa rakennetaan virkistyskäyttöä tukevia rakenteita kuten penkkejä, opastauluja ym.
- Kulkemista ohjataan mm kaadettujen maapuiden ym. luonnollisten esteiden avulla tai levittämällä katteita toimiville reiteille. Metsien oikea-aikaisilla hoitotoimenpiteillä parannetaan puuston kestävyyttä ja sopeutumiskykyä sekä vaikutetaan maapohjan kulumiseen.

Jos metsään haluat mennä nyt, niin takuulla yllätyt...

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

Taajamametsien hoito ja asukkaat

Asukkaat ja sidosryhmät

Hoitotoimenpiteistä tiedotetaan asukkaille ja sidosryhmille ennen toimenpiteitä sekä huomioidaan asukkaiden mielipiteet mahdollisuuksien mukaan. Metsien hoidossa ja käytön suunnittelussa otetaan huomioon eri käyttäjäryhmät sekä metsien erilaiset käyttömuodot.

- Lähimetsien hakkuista tiedotetaan hakkuualueen rajanaapureille ja tarvittaessa lehti-ilmoituksin.
- Asukkaille ja sidosryhmille tarjotaan mahdollisuus kertoa näkemyksensä ja vaikuttaa kaupungin metsien hoitoon. Mielipiteet kuullaan ja yksittäisten toiveiden toteuttamismahdollisuudet arvioidaan aina tapauskohtaisesti
- Aktivoidaan asukkaita keräämään poltopuita hakkuutähteistä.

Asiakastilaisuuteen osallistumalla voin esittää toiveeni!

kuva: Kirsi Hokkanen

Hirvenruokintapaikka

kuva: Kirsi Hokkanen

Ikävää roskaamista ja ilkkivaltaa

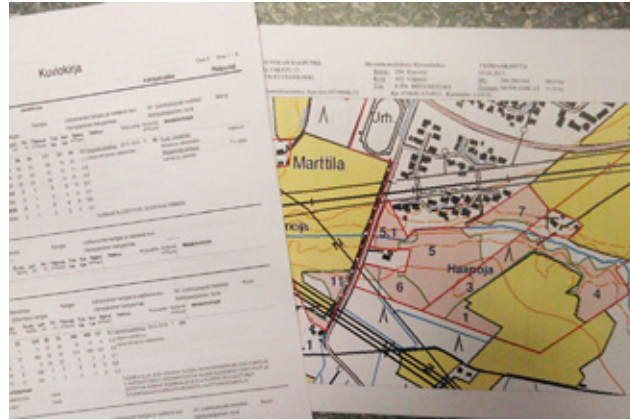
kuva: Kirsi Hokkanen

Omakotiasutusta metsän suojassa

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

Metsäsuunnitelma

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Hannu Friman

Taajamametsien hoitotoimenpiteiden suunnittelu, toteutus ja taloudellisuus

Hoitotoimenpiteet, suunnittelu ja talousvaikutus

Metsien hoitoa ohjataan luonnonhoitosuunnitelman, erillisten hoito- ja käyttösuunnitelmien sekä viheralueiden hoitoluokituksen avulla. Metsien elinvoimaisuus turvataan laadukkailla toimenpiteillä, suunnitelmallisesti ja kustannustehokkaasti. Hoito- ja hakkuutyöt suoritetaan maasto, luonnon olosuhteet sekä ympäristönsuojelun näkökohdat huomioiden. Taajama- ja virkistysalueiden luonnonhoidon tavoitteena ei ole tuottaa taloudellista tuottoa puuntuotannosta.

- Puuston hakkuutoimet tehdään pääsääntöisesti koneellisesti, monitoimikone-ajokone yhdistelmällä. Tarpeellisissa paikoin käytetään lisäksi metsuria. Käytettävät koneet valitaan työkohteen vaatimusten perusteella.
- Toimenpiteet toteutetaan aluekokonaisuuksina, jolloin keskittämällä säästetään kustannuksissa. Luonnonhoidon suunnittelu ja toteutus tehdään kustannustehokkaasti.
- Hakkuutähteet kerätään pois teiden ja ulkoilureittien varsilta sekä näkymää haittaavilta kohdilta. Muutoin hakkuutähteet kerätään laajemmilta kuviolta vain käytön niin vaatiessa.
- Voimakkaassa käytössä olevilla alueilla tai liikenneväylien läheisillä alueilla toimittaessa huomioidaan ensisijaisesti turvallisuusnäkökohdat.

- Hakkuissa huomioidaan maasto-olosuhteet maapohjan kantavuuden mukaisesti välttäen urapainumia ja vauriota puustolle. Erityisesti huomiota kiinnitetään ajourien sijoitteluun. Hakkuilla huomioidaan ulkoilureittien reunapuuston kunto ja vältetään latu-urien tallomista.
- Varastopaikat siivotaan varaston tyhjennytyä.
- Lannoitteita, torjunta-aineita ja maanmuokkausta ei käytetä kun niin hoidon välttämättä vaatiessa.
- Rakennushankkeiden puuston poisto toteutetaan hankkeen kustannuksella. Puusto on kaupungin omaisuutta.
- Työt tehdään oikea-aikaisina, erityisesti nuorten metsien hoidot. Hakkuutoimien yhteydessä alikasvoksen kehitys pyritään turvaamaan ja kohteiden ennakkoarvaus harkitaan kohteittain.
- Metsien hoito perustuu luonnonhoitosuunnitelmiin, joihin kirjataan kohteen erityispiirteet sekä sisällytetään ehdotukset metsien hoitotoista ja muista luonnonhoitotoista.
- Hoitotoimien suunnittelu perustuu alle 10 vuotta vanhoihin luontokartoituksiin, jotka tarvittaessa päivitetään ennen hakkuutoiminnan aloittamista.
- Erillisille arvokohteille laaditaan omat hoito- ja käyttösuunnitelmat niiden erityistavoitteiden mukaisesti.

Miten komea kuusikko!

kuva: Hannu Friman

Jättiputki, vieraslajeista hankalin

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

kuva: Kirsi Hokkanen

Taajamametsärajaus

